

Lokalne konsultacije s civilnim društvom o Inicijativi REKOM

Leskovac, Srbija

11. juni 2009.

Konsultacije je organizovala nevladina organizacija *Žene za mir* iz Leskovca. Bilo je 30 učesnika: 21 aktivista nevladinih organizacija, dva člana Demokratske stranke, jedan član Srpskog pokreta obnove, predstavnica veterana, jedna predstavica opštinske vlasti, i dve novinarki, aktivistkinje nevladinih organizacija. Uvodničari su bili Maja Pešić (*Žene u crnom*, Srbija), Nataša Kandić (Fond za humanitarno pravo, Srbija) i Staša Zajović (*Žene u crnom*, Srbija). Debatu je moderirala Jelena Cakić, aktivistkinja *Žena za mir*, iz Vlasotinca. Konsultacije je pratio Bogdan Ivanišević, konsultant Međunarodnog centra za tranzicionu pravdu. Svi učesnici su podržali inicijativu za osnivanje REKOM. O konsultacijama su izvestili TV Leskovac, TV Studio MT, TV K1, JUGpress.com.

U REKOM-u ne treba da bude predstavnika vlasti niti članova političkih partija.

Niti treba da se dogodi da bude [u REKOM-u] neki predstavnik vlasti. Ja to stalno napominjem na ovim skupovima jer ta Komisija ne bi imala onu težinu kao kada su u njoj nezavisni intelektualci, poznate ličnosti, ličnosti sa neukaljanom integritetom tako da veoma dobro i vrlo pažljivo treba da se vodi računa kada se predlažu ljudi koji bi bili u toj komisiji za istinu. (Dobrosav Nešić, Odbor za ljudska prava, Srbija, Lokalne konsultacije sa civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Od izuzetnog značaja da u toj komisiji ne budu predstavnici vlasti, onog trenutka kada predstavnici vlasti uđu u tim regionalnim komisijama, uvek će da oskrnave sve živo iz prostog razloga što ne postoji gora fela ljudi kao što su političari. (...) Zbog toga mislim da treba apsolutno ljudi od integriteta, ljudi koji su u svojoj oblasti dokazani, koji ne pripadaju ni jednom stranačkom okruženju niti su predstavnici nekakvih partija da budu članovi komisije. (Vjačeslav Nešić, predsednik Gradskog odbora Srpskog pokreta obnove u Leskovcu, Srbija, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Veteranima smetaju generalizacije o njima, ne poriču da je bilo onih koji su ubijali i pljačkali ali i među njima ima žrtava.

Među veteranima takođe ima mnogo žrtava, ima tu stavova koje sam ja sada ovako pohvatala, ima puno generalizacije što njima takođe smeta, ne poriču naravno da je bilo onih koji su krali, pljačkali, ubijali i tako dalje ali to ne znači da su svi veterani to radili. (Vesna Karanfilović, predstavica Udruženja Veterani Srbije za mir, Srbija, Lokalne konsultacije sa civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Dokle god ne progovorimo o tome šta se desilo, mi smo saučesnici.

Ja ću vas podsetiti koliko su se zabeleli krovovi sa satelitskim antenama u Leskovcu u vreme Kosovskog boja, ovog iz 1999. godine. Mislite li da je neka od tih antena bila kupljena? Meni su na ulici nudili koji god hoću auto za stotinu maraka. Dok budemo ćutali o tome mi ćemo biti saučesnici u tome. (Srđan Dimitrijević, Pokret za Leskovac, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Trebalo bi od najsitnijih, znači, paljenja, uništavanja tuđe imovine, sve to staviti pod ingerenciju REKOM-a i videti ko, zašto, zbog čega i u čije ime je radio. (Aleksandar Mihajlović, Demokratska stranka, Srbija, Lokalne konsultacije sa civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Treba precizno utvrditi ko se sve može smatrati žrtvom. Ne smeju se zaboraviti prisilno mobilisane izbeglice i građani, kao i dezerteri koji su završavali u zatvorima.

Mislim da je jako važno ne zaboraviti izbeglice koji su bili prosto lovljeni po Makedoniji i vraćani na ratišta u Hrvatskoj i u Bosni. I mislim da možda treba obratiti pažnju i na one ljude koji nisu hteli da idu na ratište, ali su bili na razne načine primoravani ili su završavali u zatvorima. (Ljiljana Stojanović, Centar za demokratiju i razvoj juga Srbije, Srbija, Lokalne konsultacije sa civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Mandat REKOM treba da obuhvati vreme pre početka rata u Sloveniji.

Početak sukoba koji nama plasiraju, recimo, ili koji sam ja imao ono prilike da saznam je bila priča paljenja jugoslovenske zastave na fudbalskoj utakmici '89. Znači, ne možemo se vezivati opet za to, za tu Sloveniju '91. godine, to je krenulo mnogo, mnogo ranije. (Nebojša Kitanović, Srpski pokret obnove, Srbija, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Od REKOM se očekuje da posveti pažnju evidenciji ubijenih i nestalih Roma. Pitanje je da li to što Romi u Makedoniji još uvek nemaju dokumenta spada u mandat REKOM.

Veoma se malo govori o tome, o tim nestalim Romima i ubijenim Romima. Niko to ne istražuje, koliko se ja, koliko se ja, ja se izvinjavam ako je tako. ...Romi koji su izbegli u Makedoniju još uvek nemaju nikakva dokumenta. (Ašim Saitović, opština Leskovac, Srbija, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Nevladine organizacije, članice Koalicije za REKOM treba da kontaktiraju lokalne vlasti i da podstaknu njihovo uključivanje u proces konsultacija.

Prvo mi kao članice [Koalicije], kao predstavnici tih nevladinih organizacija napravimo kontakt sa lokalnim predstavnicima, sa zvaničnicima naših gradova, a da onda na osnovu naših zaključaka o tome da li su oni zainteresovani za aktivno uključivanje u rad [KO] REKOM-a krenemo u tom smeru. (Jasmina Mitrović, Demokratska stranka, Srbija, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

O amnestiji počinitelaca, koji bi se pokajali i dali podatke o masovnim grobnicama, treba da odluče porodice žrtava.

Mislim da je veoma važno kakav bi bio odnos žrtava, porodica žrtava prema toj činjenici da bi trebalo i počinioci da budu uključeni u čitavu priču. Prosto i oko te ideje da ljudima koji bi otkrili neke istine o masovnim grobnicama ili o tome gde se nalaze ljudi koji su još uvek nestali na teritoriji bivše Jugoslavije da budu amnestirani. Nisam sigurna koliko bi taj deo o uključivanju počinioca naišao na razumevanje žrtava. (Ljiljana Stojanović, Centar za demokratiju i razvoj juga Srbije, Srbija, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

Transparentnost procesa je veoma važna. Srbi moraju da se uvere da nisu samo oni krivi.

Ta transparentnost kroz sve vidove, i elektronske medije i okrugle stolove, da se ljudi, bilo bi jako važno i da to mediji proprate, da se stekne utisak da nisu samo Srbi krivi, da nisu samo... Mislim da bi se ljudi i opustili, možda lakše i prišli. (Valentina Vukosavljević-Pavlović, Fond za razvoj grada Leskovca, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)

REKOM ne treba da izbegava počinioce. Njihovo priznanje je veoma važno.

Žrtve uvek imaju jedan subjektivan odnos prema događaju... S tim u vezi ne treba izbegavati i počinioce, treba ga juriti, goniti da i on sam, kao što kažete, da prizna zločin... nisam ja mislio da se počinioce uključe tako nego da se prilikom rada komisije, znači, čuje i ta strana, da se kad žrtva uputi na nekog, da komisija dođe do njega i da nastavi svoje istraživanje, znači da i tu dođe do podataka koji će dati celovitu istinu. (Živojin Tasić, profesor književnosti iz Leskovca, Lokalne konsultacije s civilnim društvom, Leskovac, Srbija, 11. juni 2009.)